

„Bába lelte Babonák”

Miskolczy Ambrus

Bába lelte babona – közismert műcím. Luby Margit remekbe sikerült kis könyve.¹ Ha tudta volna a kiváló néprajzkutató, hogy majdnem hasonló címmel készült már mintegy kétszáz éve babonagyűjtemény, alighanem idézőjelbe tette volna. Viszont elmagyarázza, amit a régi gyűjteményből nem tudunk meg, azt, hogy honnan a kifejezés: „Bábalelte babona, bolond, aki kap rajta.” Gyűjteményünk összeállítói természetesen nem kaptak rajta. Munkájuk a felvilágosodás jegyében készült, valamikor a 18–19. század fordulóján. Azt sem tudjuk, kik írták, csak azt látjuk, hogy több kéz írása. Mintha többen összeálltak volna, hogy megmutassák egymásnak, ki tud több „vénasszonyi” babonát. Vagy netán valamely kalendáriumba szánták a babonairtó korszellem jegyében? Ki tudja? A gyűjteményt a Sárospataki Református Kollégium Könyvtárának Kézirattára őrzi.² Tehát nem is oly messze attól a vidéktől, ahol Luby Margit tevékenykedett. És a 222 hiedelem adalék egy majdani magyar babona-lexikonhoz.

DOKUMENTUM

Bába lelte Babonák

Oktalan okok, mellyek a' Köz-népnek

Nyelvén forognak, s más egyéb <babonás dolgok > vén asszonyi babonák

- 1., Nem jó az Asszonynak a' Férjfi előtt menni az útonn: mert drága leszsz a' só.
- 2., A' Férjfinak nem jó fonnni: mert nem leszsz bajúszsza.
- 3., Ritka a' foga: hazug.
- 4., Tsörög a' szarka: vendég jön.
- 5., Veres a' haja: <haragos> roszz ember.
- 6., Hármát prüszszentett: nem fattyú gyermek.
- 7., Ha az asztalonn a' vizes edény fél-dűl: Keresztelő leszsz a' háznál.
- 8., Ha a' boros edény dűl-fel: lakodalom leszsz.
- 9., Viszket a' tenyerem: pénzt adnak.
- 10., Viszket az orrom: bosszúság ér.
- 11., Viszket a' lábam közzi: Pap halál leszsz.
- 12., Tseng a' bal fülem: roszzúl szólnak rólam.
- 13., A' jobb fülem tseng: jó hírt hallok.
- 14., Sokat tsuklom: valahol emlegetnek.
- 15., Ha rá-tsuklik az ember; el-hagyja a' tsuklás, az az, ha a' tsuklás közben ki-találja ki emlegeti.

¹ LUBY MARGIT: *Bábalelte babona*. Bp. 1936. (Reprint: Bp., 1983.)

² Forrásunk jelzete: Kt. 4369/1a. Az átírás betűhív. A kihúzott szavakat ékes zárójelbe tettük.

- 16., Mikor valahova indul az ember ha vissza tér az útról, szerentsétlen útazása leszsz.
- 17., Pappal egygyütt nem jó utazni: mert kár éri az embert.
- 18., Aki valahova igyekeztén Papot talál elől az úton; szerentsétlen leszsz.
- 19., Ha a' vadásztól vagy halásztól, mikor el-indul azt tudakozzák: kell e' só? Szerentsétlen leszsz, nem ló s nem fog semmit.
- 20., Mikor a' ló bé fogva a' hámban áll, és induló félben van; ha előtte keresztül valaki el-megy; szerentsétlen leszsz az útazás.
- 21., A' ki a' haját fésűli, a' ki-fésűlt haját öszve szedje, 's jól el dugja: mert ha a' madár a' fészkebe viszi; meg kopaszodik.
- 22., Ha eret vágatsz, meg ne egye valami módon a' kutya a' véredet: mert semmit sem fog használni az ér-vágás.
- 23., Nem jó a' Hód-világba soká nézni: mert el-szakad a' Sz. Dávid hegedű-jének a' húrja; s meg-vakúl az ember.
- 24., Mikor a' mákot vetik, nem kell beszélni; hogy nagy legyen a' feje.
- 25., Mikor a' hagymát vetik; ha fíngik, a' ki veti; erősebb leszsz a' hagyma.
- 26., Mikor a' lentsét vetik; ha a' közepibe szarnak: jobb fővő leszsz.
- 27., Tűzzel álmodtam: ma harag ér.
- 28., Halottal álmodtam: esső leszsz.
- 29., Raj méhvel álmodtam, hogy el-repültt: a' szomszédok közül valaki meghal.
- 30., Most rosszszat gondolt: mert meg-ütötte a' fejét.
- 31., Meg-vernek ma: mert le-esett a' kötóm. (NB Leányok szava:)
- 32., Sokat ropog az almárjom: halot leszsz a' házban.
- 33., Akinek hátul ki-feslik a' gatyája: Lyánya leszsz.
- 34., A' ki a' vizet el-köszöni: bolond leszsz a' felesége.
- 35., A' ki a' gyertya hamvát szereti el-venni: szép felesége leszsz.
- 36., A' ki a' gyertyát akarhatja ellen el-öltja: meg-hal.
- 37., A' ki az el-alutt gyertyát hirtelen fel-fújja: Pap fia leszsz.
- 38., Ha a' gyermeket fejszóvel meg-verik; nem nő.
- 39., Talán meg-rostálták kis korában; azért olyan hitvány.
- 40., A' melly gyermeket, mikor születik, lúd hájjal meg-kennek: nem fázik meg soha,
- 41., Ha a' kézvonó vassal meg-metszed a' kezedet; nem gyógyúl be soha.
- 42., Ha meg-ijed valaki, vagy álmában retteg; ólommal kell meg-önteni.
- 43., Ha az aszszony férjfit talál az árnyék székbén, vagy a' férjfi aszszonyt; egymásnak kesztyűvel tartoznak.
- 44., A' melly aszszony kenyeret süt, ha a' kenyere meg-hasad, meg-hal.
- 45., A' melly ruhát pénteken mosnak vagy szapúlnak; meg-üti az isten nyila.
- 46., Szombaton dél utánn nem jó fenni: mert az ördögök az ablakon hajigálják be az orsóját.
- 47., Karátsonytúl fogva újj esztendőig nem jó fenni: mert mind hurkává válik a' fonala.
- 48., A' melly Leány Sz. András napján böjtöl; meg-álmodja, ki leszsz a' mátkája.
- 49., A' melly Leány a' ház seprést félben-hagyja; a' kérők ötet-is oda hagyják.
- 50., Mikor a' gyertyát mártják; ha sírnak felette, tsipás leszsz, tsepegő, rosszsz égő: ha nevetnek, jó égő.

- 51., Mikor a' ketske rágó bőven terem; jó farsang leszsz.
- 52., Mikor a' Gazdaszszony mord, haragos, kedvetlen: esső leszsz.
- 53., Deák és katona járáshoz, mindég esső esik.
- 54., Ha Medárdus napján esső esik: 40 napig fog-tartani.
- 55., Ha a' fejő sajtárt meg nem öblitik vízzel; nem ereszti-le a' tehen a' fejét.
- 56., A' Sziülő Aszszony, ha háromszor fejszén által lép, könnyebben szül.
- 57., A' Meny-Aszszonyt és vőlegényt a' lakodalomban a' mester-gerenda alá kell ültetni, hogy jó gazdák legyenek.
- 58., A' haldokló embert a' gerenda alá kell fektetni; hogy könnyebben ki mennyen a' Lelke.
- 59., Mikor a' kenyér kovászt teszik, meg kell keresztetni, hogy jó legyen.
- 60., A' ki a' kenyér és kaláts héjját szereti enni; piros leszsz.
- 61., A' ki a' káposztát szereti enni, jó gazda leszsz; a' ki nem szereti roszz gazda.
- 62., A' kinek a' kaptzáját főzik valahol; az halálban szereti azt, a' ki főzi.
- 63., A' melly gyermeket újj esztendő első napján meg-vernek; az egész esztendőben minden nap meg-verik.
- 64., A' ki újj esztendő első napján prüszköl; el éri a' más újj esztendőt is.
- 65., Ha valakiről azt mondják: Szegény! Ez a' felelet reá: Szegény biz az őrdög; mert nints Lelke.
- 66., A' kinek sokat roppan az újja; sok szeretője van.
- 67., A' ki állva eszik és iszik: köszvényes leszsz.
- 68., Ha a' ló hamarébb elli a' tsikáját, mint a' liba a' tojásból ki-kél, a' liba semmit se fog érni.
- 69., Akkor kell a' tojást a' tyúk alá tenni, mikor a' disznó jön haza a' mezőről; s hamarébb ki-kél.
- 70., Süvegéből vagy előkötőből kell alá tölteni; s jobban ki-kél.
- 71., A' mit férjfi önt alá; kakas leszsz; a' mit aszszony, jértze.
- 72., Hogy a' gyermek ostora jobban szóllyon, bé kell kötni rongyal a' talpát.
- 73., Gazda embernek egy rákot vinni a' házához, veszedelmes.
- 74., Ha a' könyvre tapod az ember; meg-veri az Isten.
- 75., Ha az esküvésről jövő Meny-aszszony valamelly Leánynak a' fejről a' pártát le-üti; azt esztendő múlva férjhez veszik.
- 76., Mikor a' Meny-aszszony a' vőlegénnyel első éjjel el-hál, ha valaki az udvaron lévő kútba bé-zártt lakatot vet, kúltsa nélkül; nem leszsz gyermeke mind addig, míg a' lakatot ki nem veszik, s ki nem nyitják.
- 77., Mikor a' tehen ellik, míg a' borjú az annyát meg nem szopja; ki-kell-fejni a' tejét, s meg-óltani, azután azzal kenegetni a' tehen tsitsit; s nem veheti-el a' hasznát más aszszony.
- 78., Mikor a' tehen ellik, tömjénnel és fok-hagyma párral kell meg-füstölni, mind a' tehenet, mind a' borjút: úgy nem árthat neki a' roszz aszszony.
- 79., A' ki az út közepire ki-öntetett borsónn vagy kásánn keresztül lép; megvesz a' lába.
- 80., Mikor valamelly házhoz mégy, ha az udvar, vagy ház ajtaja küszöbében meg ütöd a' lábadat; annál a' háznál szerentsétlenség ér.
- 81., A' ki Karátson előtt való nap bőjtől; meg-álmodja, mitsodás leszsz az ura, s egész formáját ki-látja.
- 82., Mikor vetnek, akkor nem jó a' házból semmit kiadni, még tsak tüzet is mert üszöges leszsz az élet.

- 83., A' tányért a' felső oldalára vagy a' kenyeret a' hátára fel fordítani nem jó: mert el-megyén a' meleg.
- 84., Ha Nagy Péntekenn az élő fákat Szalma kötéllel meg kötözik, jobban teremnek.
- 85., Ha a' marhákat Nagy Péntekenn lántzon hajták keresztül; kövérebbek s vajasabbak lesznek.
- 86., Ha fel-akasztott embernek el-vágott kezével meg keverik az abrakot, kövérebbek lesznek a' lovak.
- 87., Ha fel-akasztott ember kis ujját veti a' Kortsmáros a' hordóba: kelős leszsz a' bora s annyi ember jár oda a' mennyi az akasztott embert ki-kisérté.
- 88., Ha a' lovakat Nagy Péntekenn hajnalban meg fürösztik egész eszten-dőben frissek s egészségesek lesznek.
- 89., Ha Szombaton dél után dolgoznak a' mezőben, vagy szőlőben, szántonak, vagy kapálnak p.p.³ el-vágja a' jég a' határt.
- 90., Estve nem jó a' tükörbe nézni: mert ördögöt lát az ember.
- 91., Ha az ember utána az ajtó ki-nyilik, mikor már egyszer be tette, meg-hal.
- 92., Ha a' vadásznak szerentsét kívánnak; vagy az erdőnn, mezőkbe kö-szönnek neki; nem lő semmit.
- 93., Ha a' tejfelt fél lábann álva köpüllik; hamarébb öszve áll.
- 94., Ha a' köpüllő személy fél lábann ezt kiabálja: *Több vaja legyen, mint íroja!* vajasabb leszsz.
- 95., Ha a' hideg lelős ember szeredánn húst nem eszik: el-hagyja a' hideg.
- 96., Ha a' nehéz nyavalyás embert tíz körmének a' feketéjét le-vagdallyák, és a' dió fánn fúróval lyukat fúrván, azon köröm feketéit abba a' lyuk-ba be teszik s be temetik; el-hagyja a' nehéz nyavalya.
- 97., Ha fonákül vagy visszajára veszi az ember az ingét; jó szerentséje leszsz.
- 98., Ha valaki egygyik lábával mossa a' másikat; ördög bújik bele.
- 99., Ha a' Vakter éjtszaka 12 óraker kiált; el-kapja az ördög.
- 100., Ha koporsó darab deszkából /:kivált ha régi koporsó vóla:/ a' görtsöt ki-üti az ember, és azonn a' lyukonn keresztül néz a' házba: meglátja, valamennyi ördög van abban a' házban.
- 101., Ugyan azon koporsó deszka lyukonn ha nézik a' Kauklert:⁴ fel-akasztódik.
- 102., Ha a' forgó-szélbe ló ganéjt hajít az ember: meg-látja benne a' bo-szorkányt, vagy garbontzás Deákat.
- 103., Ha a' kiskutyát a' kút felett meg rostálják; nem nő nagyobbra.
- 104., Ha egygyik gyermek a' másikat által ugorván, el-fingja magát: nem nő többet, a' kit által ugrottak.
- 105., Ha jég vagy zápor esső jön s a' szemetét eleibe kiteszik; el-kergeti.
- 106., A' melly embert az ón golyóbis meg nem jár; ezüst golyóbissal kelt meglőni; s' az által járja, akar mitsoda mestersége legyen.
- 107., Lángol a' pofám: motskolnak.
- 108., Viszket a' szemöldököm; sírni fogok valaminn.
- 109., Ha a' gyermek a' süvöltőt fújja a' házban; megsiketül a' liba.

³ perge, perge = tovább, tovább = stb.

⁴ Gaukler = bűvész.

- 110., Ha a' hajóban, mikor a' vizenn megyen, süvölt valaki: szélvész leszsz.
- 111., Ha valamelly Leánynak, lakodalomban, a' hurka petzket a' hajába szúrják, akkor az estve nem táncolhat, akármelly kedve volna is reá.
- 112., Mikor a' kenyeret ki-veszik a' kemenczéből, ha fel-fordúl a' lapátonn; vendég fog-enni belőle.
- 113., Mikor Karátsony éjjeli Miséről vagy Prédikációról vissza jön az ember, ha valamelly háznak az ablakánn be néz, mind meg látja, ki hal-meg esztendő alatt abból a' házból.
- 114., Ha Denevér vérrel ezen szókat: Sator, arepo, tenet, opera, rotas, egymás alá sorban valamire le-irod, és a' kerek agyába be-tészed; nem mozdúlhat meg a' szekér, akármennyi marha húzza; ha szekir mentiben teszed bele, el-áll;
- 115., A' hideg lelős ember, ha ezt írja kívül a' háza ajtajára, a' melly nap a' hideg reá akar jóni: *Fieber bleibt hinaus der Herr N. N. ist nicht zu Haus.* azaz: *Hideg lelés ne jöjj be: Mert az Úr N.N. nints ide-be!* Nem jön reá a' hideg.
- 116., Ha a' tehennek tógye fáj, a' farát mogyoró pálzával mind addig kell verni, míg öszve szakad rajta; s meg-gyógyul.
- 117., Vagy pedig ugyan tógy-fájás ellen, a' melly karóhoz szokták kötni fejéskor a' tehenet, azt ki kell a' földbül húzni, és a' tejet a' karó lyukába önteni.
- 118., Ha a' tehentől vért fejnek, alutt tejet kell lapuba takarni, és azt fejszé-vel a' küszöbön ketté vágni.
- 119., Hogy a' tej jó és vajas legyen, negyed vagy ötöd napig nem kell azonn edénybe fejni, a' mellyben egyszer tej vólt.
- 120., Mikor a' marha jön haza a' mezőrül, ha akkor a' kútról vizet hozat az ember az udvarba, nem veszik-el a' tehen hasznát.
- 121., Nagy Pénteken tövisből egynehány rakás, tüzet kell rakni, a' tsordát azon keresztül hajtani, a' pásztornak a' tűzhöz ajándékot vinni; s jobb leszsz a' tsorda.
- 122., Hogy a' hernyó a' fát vagy kápasztát meg ne egye, egy hernyót meg kell fogni, azt azon fára vagy kápasztára fel-kell akasztani.
- 123., Vagy pedig /:ugyan hernyó ellen:/ Bútsú járáshoz zöld leveles hársfa gallyat kell törni, és azt a' kertbe le-szúrni.
- 124., A' varas békát vagy meg öld, vagy ne bántsd: mert ha meg sértetvén azután még-él, fel-keres éjjel, akár hol leszel, és vagy reád vizelvén meg-öl, vagy meg-nyomván meg-fojt.
- 125., A' Kakuktól ha kérded: hány esztendeig élek? A' mennyit kakukkol reá, addig élsz.
- 126., Ha a' gyermeket meg-igézik, áss földet a' küszöb alól, melegítsd meg vas serpenyőben; kösd a' gyermek hasára; s használ.
- 127., Ha a' ház felett Kiviket kiált a' bagoly: onnan valaki meg-hal.
- 128., Mosdik a' macska: esső leszsz.
- 129., Ha a' hideg-lelős embert, mikor reá akar jóni, meg-ijeszted, hogy mindjárt be-varrod az orra lyukát, ha reszket, el-hagyja a' hideg. /: NB. Itt ugyan az ijesztésből származott vérnek fel-háborodása, tehet valamit:/
- 130., Még jobb ez: ha a' hideg-lelős ember a' Kotsmánn be-iszszá valami ruháját /:péld. ok. süvegét, keszkenőjét, köpönyegét p. p. /: egygy

- ittze borért, és azt örökösenn oda hagyja: úgy nem jön reá többet a' hideg.
- 131., Ha Sz. György-nap előtt kigyót találsz, és a' fejét valamely pénznel, garassal, márvással el-metszed; az a' pénz, akármit veszel rajta, vissza jön hozzád.
- 132., Talám fattyú gyermek: azért olyan szerentsés.
- 133., Aki négy levelű ló herét talál; szerentsés leszsz.
- 134., A' melly gyermek burokban születik; szerentsés ember leszsz.
- 135., Aki gyermek-burkot hordoz a' nyakában; nem fogja a' fegyver.
- 136., A' marhákat mikor sózzák, egy kést kell le szúrni a' földbe, és a' sót azonn keresztül kell hinteni; úgy használ a' sózás.
- 137., A' súlyos ember, jó hajnalban kellyen-fel, keressen újj plánta fűzfát, az előtt hajtsa meg magát háromszor, és ugyan annyiszor köszöntse, jó reggelt kívánván néki, ezután mondja-meg miért jött, tudni-illik, hogy ő súlyos, és hogy a' súlyt a' fűz-fának akarja által-adni, kérvén hogy vegye el tőle: azzal mennyen haza; s meg-gyógyúl.
- 138., A' gólyának fészket háborgatni a' ház felett, nem jó: mert tüzet viszen a' körme között, és fel-gyújtja a' házat.
- 139., Ha valamidet el-lopják, vess farkas almát a' tűzbe, és a' tolvajnak a' keze össze zsugorodik.
- 140., Ha meg-akarod tudni, ki lopta-el valami jószágodat; végy egy szitát vagy rostát, bújj-el másod magaddal valamely kamarába, üss a' szitába egygy ollót, vagy két ágú fogót, azután dugjad a' középső újjodat az olló vagy fogó nyelének egygyik lyukába; a' másik lyukába ugyan azonn újját dugja a' társod; így tartsátok ketten a' szitát fel-emelve: akkor nevezzed azon személyeket nevek szerint, a' kikre gyanakozol, így tudakozván: Nekem el-vezett ezen jószágom; ez s ez személy N.N. lopta-e el? És mikor azt fogod nevezni, a' ki el-lopta, a' szita vagy rosta az újjotokon magárúl egygyet fordúl, kerekenn jobbról balra; és így meg tudod a' tolvajt.
- 141., Aki akaratja ellen matska szarba kap: szerentséje leszsz.
- 142., A' fetske fészket ha le-ütik a' ház héjazat alól; vért fognak fejni a' tehentől.
- 143., Ha reggel el-téveszti az ember a' tsizma húzás rendit, úgy hogy a' melly a' jobb lábára következne, a' balra húzza; akkor a' nap gyalázat éri.
- 144., Ha a' kisgyermekes házhoz megyen valaki, és a' házban le nem ül; le viszi a' gyermek álmát.
- 145., Ha valaki a' kis gyermekre rá-tsudál; rosszszúl leszsz miatta a' kis gyermek, igézetbe esik.
- 146., Mikor a' tyúkot, tsirkét meg-öli a' Gazd-aszszony, ha valaki ott néz-vén, szánnya, tovább él, és nehezebben döglik meg.
- 147., Ha a' tanuló gyermeknek az esze nem fog, tegye a' könyvet a' feje alá; s hállyon rajta: jobb eszű leszsz s' könnyebben tanul.
- 148., A' ki a' matskát igen szereti: szerelmes ember.
- 149., A' mitsodás a' keresztelő /: vagy poszrik :/ olyan leszsz a' kis gyermek nagy korában. Ha a' keresztelőt vigann lakják; a' gyermek is jó kedvű, mulattságos ember leszsz: ha tsak imigy amúgy, kedvetlenül; a' gyermek is szomorú, kedvetlen ember leszsz.

- 150., Ha a' gyermek a' tsetszopást nem akarja el-hagyni, végy egy fő fok-hagymát, tedd a' ház küszöbére, adasd fel magadnak a' szopos gyermekket, dörgöld-meg vele a' tsetsedet, s nem kívánnya többet a' gyermek a' szopást.
- 151., Ha a' gyermeknek a' nyelve apró veres kelésekkel ki-kásásodik, vedd a' fonó orsót, szúrj vele a' földben egy lyukat, abba hints vagy hat szem kását, temesd-bé, azután az orsó végét forgasd meg a' kisgyermek szájában, ezt mondván a' forgatás közben: *Akkor fájjon a' nyelve, mikor meg-tudja mondani, ki temette ide ezt a' kását! S meggyógyúl.*
- 152., Katsa tollán nem jó fekünni: mert nehéz nyavalyás leszsz az ember.
- 153., A' kinek fére áll a' pártája; özvegy ember leszsz a' férje.
- 154., Ha a' tehentül vért fejnek, fejjed a' tejét tsizma-szárába az után akaszd fel a' tüzre a' konyha feliben: a' ki tselekedte, oda megyen, és soha többet a' tehenedtül vért nem fejnek.
- 155., A' kinek a' feje fáj: kösse be a' szék lábát, s meg-gyógyúl.
- 156., A' fetskének a' fészket ha le ütik; vért fejnek a' tehéntől.
- 157., A' kitől tehenet veszel, egy petákat taszitts a' több pénz közzé, hogy észre ne vegye, az árán fellyül; s úgy leszsz hasznos tehen.
- 158., Ha tűz van a' Helységben, az asztalt lábbal fel kell fordítani a' tűz felé; és az a' ház meg nem ég.
- 159., Mikor tűz van, a' háznál lévő minden kenyeret, hátára felfordítva, sorban, a' fővénykaróba kell verni: így által nem megyen a' tűz azon a' fővényen, hanem tsak egyenesen az ég felé megyen-fel a' láng.
- 160., Ha a' kis tsirke három s négy napos korában kakas módra kiált, a' mennyiben tőle lehet, azt a' kis tsirkét meg kell ölni, s belőle senkinek sem kell enni: mert a' háznál következő kár-vallást jelent, s azt kiáltja-ki előre.
- 161., Ha valamidet el-lopják, vess gyöngyöt a' tűzben, s a' tolvajnak a' szeme ki-ugrik.
- 162., Ha valakinek a' nyelvén apró kelések támadnak, mint valamely apró bogyótskák, állyon öszve másod magával, és mondja az akinek fáj: Egy fing költ a' nyelvemen? K[érdés:] Ha költ? F[elelet:] Ma költ. K[érdés] Másik: Hólnap olyan legyen mint a' Vantsikné seggi. Fel[elet:] Pfi!pfi! inkább oda veszszen. Ezt háromszor kell egymás után el-mondani; s' el-múlik.
- 163., Aki a' kutyát és matskát szereti, jó gazda leszsz.
- 164., Mikor valaki leg-elsőbb meg-látja a' villámlást, a' talpa alatt ássa fel a' földet, s szenet talál, akárhol leszsz.
- 165., Mikor az esztendőön valaki leg-először a' meny-dörgést meg-hallja, ha a' földön hemperegni fog, nem fog fájni a' feje abban az esztendőben.
- 166., Ha Martziusi hóval mosdik valaki, el-múlik a' szeplője.
- 167., A' lentsét ha szél mentiben vetik, jó fővő leszsz.
- 168., A' köröm bőrnek fel-hasadozása el múlik, ha a' konyhán a' meleg fazék helyet háromszor meg-sepri véle az ember.
- 169., Ha a' Leány, Karátson éjszakáján, Legény valami darab ruhájával, p. o. nadrág szíjjal, ingel, sapkával hál, meg álmodja, ki leszsz a' mátkája.
- 170., Nem jó apró Szentek napján fenni: mert görbe leszsz a' liba háta.

- 171., Mikor domboson süll a' kenyér azon az éjszakán megfogják a' sütőnek a' csetsét.
- 172., A' mely csirkét Pénteken ültetnek nem lesz epéje.
- 173., Mikor a' meny-asszonyt meg esketik, ha a' templom pitvarába avagy tornaczába azon csizmát melyet vett a' legény mezt lábra fel vonnya, benne meg esküvén, ott a' hol fel vonta le veti erősebb lesz a' szeretet kőztök.
- 174., Ha Uj Esztendő ejczakáján a' Tyukokat meg szurkáják sokat fognak tojni.
- 175., Ha SzentGyörgy ejczakáján a' gyümölcs fát körül kötik szalmával sokat terem.
- 176., Ha valaki vagy czernán vagy fonalon az uton által lép kötés támad benne.
- 177., Ha valaki meg botlik ott a' nagy-apja pénze.
- 178., Ha a' vakondog tur a' ház körül pusztulást jelent.
- 179., Ha a' kutya seggen ülve órdít abból a' házból ki hal valaki.
- 180., Ha a' Gém a' hegy felé szel repülésével esső lesz.
- 181., Ha a' kakas estve mindjárt kukorékol idegen órdóg jár a' faluba.
- 182., Ha a' nád fal pattog eső lesz.
- 183., Ha Szekeren megyen valaki üres edénnyel előtte által megyen nem lesz szerentséje.
- 184., Ha valaki tsirkét ültet s a' fazekat a' földre le borította ki nem kell a' tsirke a' tojásból.
- 185., Ha a' koltson sűvölt meg fájul a' foga.
- 186., Ha az orra vére foly az embert ragasszon egy réz poltrát az homlokára s el áll.
- 187., Isten nyíla ütött fának szálkájával ha az ember fájós fogát meg piszkállya meg gyógyul.
- 188., Ha azt akarod: hogy a' Leány a' Legényt, vagy a' Legény a' Leányt szeresse végy egy fazékat úgy, a' hogy tartyák, a' melybe még semmi nem volt azt ki kell furdalni aprora és egy Szent György napján fogott Leveli békát belé kell tenni s' uj fedőt reá és azt a' fazékat a' békával egy hangya sombékba kell temetni; de oly hirtelen hogy a' békának sikoltását meg nem hallya mert még siketül ha meg hallya! Azt kilenczed napig ott tartani kelletik kilenczed nap mulva ki ásván talál az ember egy gerebje forma csontot és egy villa formát; ha aval a' gereblye formával magához huzza a' Legény a' Leányt et vice versa tehát nagyon meg fogja szeretni azon személy akit magához huzott: Ha pedig aval a' villaforma csontal meg szurja a' Legény a' Leányt et vice versa akit nem akár hogy szerette soha jo szemmel reá sem néz. Probált mesterség
- 189., Ha a' keményből négy fetske fiát le vésznek puczéru sütés után tégye a' kementzébe: kettő egy mástol el fordul kettő egymásra borul s úgy döglik meg, és minekutana nagyon meg szárad külön külön azon párt törje meg, ha akarja a' Leány, hogy valamelyik Legény vegye el, annak porából a' mely öszve borul egy kis borba vagy pálinkába itassa meg és el vészi; a' másik pár ellenkezőt jelent.
- 190., Nem jó kikertset az házhoz vinni mikor a' tyuk ül mert mind belé ful a' tsirke a' tojásba.
- 191., Ha a' terhes Asszony a' kuton iszik, nyála tsorgó lesz a' gyermeke.

- 192., Ha meg akarod tudni hogy hány esztendeig élsz egy tálba tölts vizet és egy ezüst garast egy fingni magasságra tartván felibe ereszd belé valamennyiszter a' tálba marad a' garas mind addig élsz mikor az oldalára ugrik de ki nem esik abba az esztendőbe beteg lészel 's mely ki ugrik a' tálból abba az esztendőbe meg halsz.
- 193., Ha a' pondró tehenbe esik, a' maga tulajdon gazdasszonya a' mezőre ki menvén keressen pésma virág forma szurókás bojtortját azt tövestől ki vágván tövivel fordítsa fel és nagy átkozódással tetejét plántallya el, míg haza megyen tehenéből a' pondró ki pattog.
- 194., Hogy a' buzádra a' vereb ne lakjon végy négy darab nyul bőrt agazd négy szál vesszőre a' buzád közibe szurkálád.
- 195., A' Háznál ha beteg fekszik egy forgatsotskát sem kell meg engedni el vinni, hogy nagyobb kínokat ne lásson a' beteg vagy meg ne hallyon.
- 196., Ha az élő fába a' nyul fogát belé verik el szárad a' fa.
- 197., A' kinek a' szemöldöke öszve nő azt mondják hogy kan ördög.
- 198., Ha veres hagyma hárttyával él egy hétig el repül.
- 199., A' mely gyermek burokba a' harttyába születik e világra ha fejr mák olajjal meg kenik a' két hüvelyke kórmét meg láttya a' kórmébűl a' földbe a' pénzt.
- 200., Ha a' nótelen legény a' sült kan egeret eszik meg nem alhattya hogy azon a' télen meg ne házasodjon.
- <201. Roppant az almárjom, meghal valaki.>
- 201., Ha a' babot ültetvén az égre nézel sok tarka lész benne.
- 202., Ha valaki a' legelső őszi hóban meg mosdik igen fejr lész.
- 203., Ha a' kakas nappal kukorikol esső lész.
- 204., Csoportoznak a' tsókák fergeteg lész.
- 205., Ha a' Ludak a' vizbe, a' verebek a' porba fürdenek hosszas esső lesz.
- 206., Ha az egészséges szemü, a' fájós szemü embernek a' szemébe néz; meg fájósodik a' szeme.
- 207., Ha valamely Leány vagy özvegy Aszszony fél tsizmába jár a' házba annyi esztendeig férjhez nem mehet, a' mennyit úgy lép.
- 208., Mikor a' gyertyát mártják, nevetni kell felette s jobb égő leszsz.
- 209., Mikor jég esső kezd esni, a' pemetét ki kell vetni eleibe az udvarra s elkergeti.
- 210., Ha a' földet verik szél lész.
- 211., Ha a' Leány kérő a' moslékos désába meg forgatja a' botját el nyeri a' Leányt.
- 212., Úgy kell meg tudni a' Terhes Aszszonynak ha fija lész e? A' vagy leánya, hogy ha terhes korában a' székrül fel kelvén jobb kezére támaszkodik a' székhez fija lész, ha ballal Leány lész.
- 213., Ha a' Férfi embernek a' térde hegyes fiakat nemz; ha pedig gömbölyű Leányokat.
- 214., Ha Ujj Esztendő éjszakáján hajnalba piros almákkal itatsák a marhákat abba esztendőbe kővérek lésznek.
- 215., Az etzetet ha jó akaratból ingyen adják, nem kell meg köszönni, mert el megy az etzet ágynak az ereje.
- 216., Ha a' kisleányt dél után keresztelik meg, késő fog férjhez menni. vid.

- Ladisl. Bartolomaeid. Memorab. Provinciae Csetnek, editu Neosol. 1799 8^a
pag. 57⁵
- 217., Hogy a' meg hólt e[mbe]r haza ne járjon, bé zárt lakatot kell vetni a'
koporsójában. Vide Libro cit. pag. 59.⁶
- 218., Tavasztól fogva míg a' kendert ki nem nyövik nem kell a' pókhálót,
sem tsak a' port is a' ház faláról s padlójáról leseperti: mert el veri a'
jég a' kendert: hanem tsak a' ház földjét lehet kár nélkül seperi.
- 219., Aki valakitől valamelly marhát, lovat, ökröt, tehenet, vagy sertést
veszen, ha farkánál fogva húzza ki az ólbúl, jó szerentséje leszsz ahoz
a' marhához.
- 220., Ha vásárnap esső esik, akkor egész héten minden nap esni fog.

⁵ Ld.: BARTHOLOMAEIDES, LADISLAUS: Memorabilia provinciae Csetnek, cum tabulis
aeri incis. Neosolii, 1799.

⁶ Uo. 59. p.